

Fer caritat

Potser us esperareu una previsible estripada contra el concepte de caritat, lligat al paternalisme, la resignació i la jerarquia entre qui dona i qui rep, i una defensa de la idea de solidaritat, vinculada a l'ajuda mútua, la cooperació i els drets socials a conquerir. No us equivocaréu; conceptualment la caritat seria formalment de dretes, perseguiria pal·liar els efectes sense posar en qüestió les causes, mentre que la solidaritat seria d'esquerres i pretendria anar a l'origen del problema, de la injustícia concreta. El cert, però, és que a la pràctica no sempre és fàcil posar una línia clara entre una cosa i l'altra, perquè mentre lluitem per eliminar determinades injustícies, mentre treballem per evitar les causes del problema, bé hem de fer alguna cosa amb les seves conseqüències, amb determinats drames socials i personals.

Per altra banda, no tota l'ajuda, no tota la caritat rebatejada com a solidaritat, és igual. N'hi ha que conserva formes arcaïques i sectàries però que amb el temps s'ha obert a tothom i ha adquirit una interessant dosi d'esperit i discurs crític (Càritas, efectivament) i n'hi ha d'altra, en canvi, que manté el caràcter paternalista i que, lluny de qüestionar-se l'injust repartiment de la riquesa i el poder, ho accepta de forma acrítica i resignada, buscant, no només pal·liar problemes, que ho fa, sinó també, i sobretot, tranquil·litzar consciències (la Fundació Tous, per exemple). També n'hi ha, de caritat, que cerca, dissimuladament o no, guanyar adeptes per una determinada causa religiosa o política. És el cas de determinades parròquies i congregacions o de determinades organitzacions polítiques d'altres latituds, com l'Alba Daurada grega o el Hammàs palestí (no tenen res a veure l'una amb l'altra, que consti), que guanyen suport mitjançant el suport directe a persones i famílies, repartint aliments, proporcionant assistència mèdica o facilitant habitatge. De fet, si l'esquerra no ho fa, si es limita a assenyalar les causes profundes de les misèries diverses o a exigir que ho faci l'administració, acaba cedint a confessions religioses, entitats amb interessos discutibles i, en el pitjor dels casos, al feixisme, aquesta funció assistencial tan criticable com malauradament necessària. És per això que cal canviar el xip, que cal combinar la lluita ideològica i l'exigència de mesures pressupostàries i legislatives a curt termini amb l'ajuda directa a les persones que més pateixen determinades situacions. És en aquest sentit que la lluita de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca i la Crisi, la PAHC, és exemplar; perquè assenyala problemes de fons com l'especulació immobiliària i l'insaciabilitat del capitalisme; perquè concreta reivindicacions immediates com la dació en pagament, i perquè aconsegueix evitar desnonaments d'homes i dones concrets, amb noms i cognoms. Alhora, i aquest és l'efecte moral de la solidaritat, aconsegueix que persones derrotades recuperin l'autoestima a partir d'ajuntar-se, d'ajudar-se els uns i els altres i de lluitar per allò que creuen que és just. Déu n'hi do.